

Sisällys

Alkusanat	8
1 Turvallisessa luokassa on iloa ja yhteisöllisyyttä	11
Vinkkejä oppaan käyttäjälle.....	13

Osa 1: Turvallisen luokan rakennusaineet

2 Turvallisuus on tunne	17
Turvallisuuden osatekijät	18
Opettaja turvallisuuden edistäjänä.....	20
Turvallisen ryhmän rakentaminen	24
Turvallinen koulu antaa tilaa kaikille	25
Kiusaaminen murentaa turvallisuuden tunnetta.....	27
<i>Opettajan tai ohjaajan pohdittavaksi</i>	31
<i>Harjoitteita koko ryhmän kanssa</i>	32
<i>Itsenäisiä tehtäviä</i>	39
3 Yhteisöllinen koulu on turvallinen	41
Oppilas tarvitsee yhteisön.....	42
Ryhmädynamiikka luokassa.....	43
Siirtymävaiheeseen on tärkeä tarttua.....	45
Ryhmätoiminnan vaiheet	46
Opettaja ryhmän ohjaajana	50
Vertaisuuden ja ystävyyden voimaa	52
<i>Opettajan tai ohjaajan pohdittavaksi</i>	55
<i>Harjoitteita koko ryhmän kanssa</i>	56
4 Oppilaiden osallisuus luo turvallisuutta	68
Osallisuus on tunne	69
Aikuinen antaa tilaa ja tukea osallisuudelle.....	72
Eri-ikäisten yhdessä tekeminen lisää turvallisuutta	75
Tapahtumat luovat koulukulttuuria.....	78
<i>Opettajan tai ohjaajan pohdittavaksi</i>	80
<i>Harjoitteita koko ryhmän kanssa</i>	81
<i>Itsenäisiä tehtäviä</i>	82

5 Ilo on turvallisen koulun voima.....	83
Ilo antaa tilaa oppimiselle.....	84
Ryhmässä toimiminen edellyttää tunnetaitoja.....	85
Tavoitteena terve itsetunto.....	88
Tunne- ja vuorovaikutustaidot opettajan työn ytimenä.....	90
Opettajan rooli antaa turvaa	92
<i>Opettajan tai ohjaajan pohdittavaksi</i>	94
<i>Harjoitteita koko ryhmän kanssa</i>	96
<i>Itsenäisiä tehtäviä</i>	104
6 Oppiminen syntyy turallisesta yhdessä tekemisestä	107
Yhdessä oppimassa.....	108
Oppilas tarvitsee toivoa ja tulevaisuudenuskoa	110
Oppilaiden vahvuudet voimavarana.....	112
Motivaatio edistää oppimista	114
Palaute ja kannustaminen oppilaan kasvun tukena.....	116
<i>Opettajan tai ohjaajan pohdittavaksi</i>	118
<i>Harjoitteita koko ryhmän kanssa</i>	119

Osa 2: Työkalupakki turvallisen ryhmän rakentamiseen

7 Turvallisuuden puitteet rakennetaan yhdessä.....	125
Perustehtävä antaa koululle merkityksen.....	126
Yhteiset arvot luovat ymmärrystä ja sitoutumista.....	128
Pelisäännöt lisäävät koulun turvallisuutta.....	129
Työrauha takaa turvallisuuden.....	130
Tarkastelussa luokkatila ja koulun viihtyvyys.....	131
<i>Opettajan tai ohjaajan pohdittavaksi</i>	132
<i>Harjoitteita koko ryhmän kanssa</i>	133
<i>Itsenäisiä tehtäviä</i>	139
8 Menetelmiä turvallisuuden rakentamiseen ja ylläpitämiseen	140
Pienryhmiin jakaminen tukee ryhmäytymistä ja oppimista.....	141
Toimiva kotiryhmä mahdollistaa pitkäjänteisyyden	143
Luokanohjaajan tunti on mahdollisuus	144
Ryhmäyttämispäivät lisäävät turvallisuutta.....	145
Välitunnit tekemisen ja tauon paikkoina.....	146
Haasteelliset hetket.....	148
Kuudennen tai yhdeksännen luokan päätökseen.....	149

<i>Harjoitteita koko ryhmän kanssa</i>	151
<i>Koko koulun välituntitoimintaan</i>	160
9 Yhteinen työ turvallisuuden kivijalkana	162
Kodin ja koulun yhteistyö oppilaan tukena	163
Vinkkejä opettajien väliseen yhteistyöhön.....	168
Turvallisessa koulussa tarvitaan koulun aikuisten yhteistyötä.....	171
Koulun ovet auki yhteistyölle.....	172
Koulun kerhotoiminta tukee oppilaan turvallista kasvua	174
<i>Opettajan tai ohjaajan pohdittavaksi</i>	175
Loppusanat	176
Lähteet	177
Harjoitushakemisto	183
Liitteet	187